

ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี

Relationship between Organizational Health and Organizational Effectiveness of
Secondary School under the Office of the Basic Education
Commission in Nonthaburi*

ธันวา วาติดัตต์พันธ์
Thunwa Watidphan

มหาวิทยาลัยสยาม
Siam University, Thailand.
E-mail: pesh_6677@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา และความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน (ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน) หน่วยศึกษา คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือ ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียน จำนวน 1,819 คน ซึ่งมากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางประมาณกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่ และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจำนวน 317 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายตามสัดส่วนของขนาดของโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพขององค์การซึ่งใช้แนวคิดของ เฟลแมน และฮอย เป็นแบบสอบถามจำนวน 44 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับปรุงข้อคำถามด้านภาษา เพื่อให้ข้อความมีความเหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน เฉลี่ยอยู่ที่ 0.8 ถึง 1 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าเท่ากับ 0.981 สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายมิติพบว่า มิติที่ 3 ด้านภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ และมิติที่ 2 ด้านภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ ซึ่งมีค่าสุขภาพองค์การมากที่สุดอยู่ในระดับสูงและมีค่าคะแนนสุขภาพองค์การเฉลี่ยเท่ากับ 570.24 และ 547.87 ตามลำดับ ส่วนมิติที่ 7 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ และมิติที่ 1 ด้านความเข้มแข็งขององค์การ ซึ่งมีค่าสุขภาพองค์การน้อยที่สุดอยู่ในระดับกลาง มีค่าคะแนนสุขภาพองค์การเฉลี่ยเท่ากับ 486.50 และ 478.23 ตามลำดับ

2. ความสัมพันธ์ของระดับภาวะสุขภาพองค์การโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.44 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามิติที่ 4 ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร และ มิติที่ 7 ด้านการ

* ปรับปรุงจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 มหาวิทยาลัยสยาม

มุ่งเน้นวิชาการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับ 0.51 และ 0.53 ตามลำดับ

คำสำคัญ: สุขภาพองค์การ; ประสิทธิผลของโรงเรียน; โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

This research was aimed to examine the organizational health of secondary schools and its relationship to school effectiveness with respect to the ordinary national examination test results. The secondary schools under the supervision of Office of the Basic Education Commission in Nonthaburi province with a total of 1,819 school administrators and teachers were determined for the sample size. Of these, 317 informants were derived by means of Krejcie and Morgan's table at 95% confidence level and subjected to simple random sampling based on the school size. A questionnaire consisting of 44 questions based on Feldman and Hoy's concept was modified in regards to language to fit in the school context and then used as a tool to investigate the organizational health. Content validity examined by five experts revealed the IOC ranging from 0.8-1 and the reliability of the questionnaire was equal to 0.981. Statistics used were frequency, percentage, average, standard deviation and variance. The research revealed the results as follows;

1. Overall, the organizational health of the secondary schools under the Office of the Basic Education Commission in Nonthaburi province was rated as intermediate. When considering the individual dimension, it was found that the organizational health values of the third dimension-leadership in friendship aspect, and the second dimension-leadership in engagement, were rated high with a mean score of 570.24 and 547.87, respectively. Whereas the organizational health values of the seventh dimension-academic focusing and the first dimension-organizational strength were rated intermediate with a mean score of 486.50 and 478.23, respectively.

2. The relationship of the organizational health of secondary schools under the Office of Basic Education Commission in Nonthaburi province to the school effectiveness overall revealed the positive correlation of 0.44. When considering each dimension, it was found that the fourth dimension-influence of administrators, and the seventh dimension-academic focusing, demonstrated a correlation of 0.51 and 0.53, respectively with the effectiveness of the schools in Nonthaburi province.

Keywords: Organizations Health; the Effectiveness of Schools; Secondary Schools

บทนำ

ปัจจุบันโลกของเราก้าวเข้าสู่ยุคที่เรียกว่า โลกาภิวัตน์ (globalization) การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ส่งผลให้องค์การต่างๆต้องปฏิรูปตนเองเพื่อให้อยู่รอด ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น องค์การที่มีความสมบูรณ์ เติบโตและเรียนรู้และปรับตัวเองเข้ากับสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วเท่านั้นที่จะสามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การจึงต้องการปรับตัว เพื่อให้อยู่รอดใน สภาพสังคมปัจจุบัน ดังนั้นคุณค่าขององค์การทุกองค์การจึงอยู่ที่การเป็นองค์การที่สามารถสร้างประโยชน์และ ตอบสนองความต้องการของมนุษย์และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่จัดตั้งขึ้น ซึ่งย่อหมายถึงจะต้องเป็นองค์การที่มี การดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด แต่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังกล่าวจะมี มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการด้านต่างๆ โดยผู้บริหารทุกระดับขององค์การนั้นๆ ที่จะทำให้องค์การมี ความสมบูรณ์มากที่สุด การทำให้องค์การมีคุณค่า มีคุณประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างสมบูรณ์จึงอยู่ที่จะต้องมุ่งสนใจหา วิธีการบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดผู้บริหารจึงควรพิจารณาแนวคิดและวิธีการที่จะทำให้องค์การ สามารถดำเนินให้บรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด สามารถปรับตัวให้เข้ากับ กระแสโลกปัจจุบันได้ ดังที่ ฮอย และ เฟลด์แมน (Hoy & Feldman, 1987) ให้ความหมายของ สุขภาพองค์การ ว่าหมายถึง สภาวะการปฏิบัติงานในองค์การตามภารกิจและการได้ตอบสนองการกระทำตามหน้าที่สำคัญของ ระบบสังคมด้านการปรับตัว การทำให้บรรลุเป้าหมาย การบูรณาการ และการรักษาระบบแบบแผนขององค์การ ทำ ให้องค์การมีความพร้อมที่จะคงอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่างๆ ตามแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การ พัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน คือการสร้างเสริมสุขภาวะคนไทยให้มีความสมบูรณ์ แข็งแรง ทั้งร่างกายและจิตใจ โดยการพัฒนาความรู้และทักษะในการดูแลสุขภาพของตนเองครอบครัว ชุมชน (สำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555)

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นองค์การทางการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ในฐานะ เป็นตัวกำหนด และเป็นกระบวนการหล่อหลอมบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และระดับสติปัญญาของบุคคลที่มีอายุอยู่ ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อ่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ง่าย พฤติกรรมที่เด็กวัยนี้แสดงออกมามักจะก่อให้เกิดความสับสน วุ่นวายในสังคม และบุคคลในวัยนี้มีมากที่สุด ในจำนวนประชากรทั้งประเทศ ดังนั้นถ้าการศึกษาในระดับ มัธยมศึกษาประสบความสำเร็จ ก็จะส่งผลไปสู่ระบบการศึกษาของประเทศอย่างแน่นอน จากการที่นักเรียนเป็น ผลผลิตโดยตรงของโรงเรียน ดังนั้นผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจะดีหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของโรงเรียนนั้นๆ หากโรงเรียนมีคุณภาพสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้วผลผลิตคือนักเรียนย่อมมีคุณภาพ เช่นเดียวกัน อีกทั้ง TIMSS หรือ Trends in International Mathematics and Science Study ซึ่งมีผล สอดคล้องกับ PISA หรือ Program for International Student Assessment ซึ่งชี้ให้เห็นว่าในปี 2012 ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาของไทยตกต่ำลงจากเดิม ซึ่งหมายความว่าประสิทธิผลโรงเรียนในระดับ มัธยมศึกษาในประเทศไทยต่ำลงเช่นเดียวกัน (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2554) รูปแบบโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีประสิทธิผลสำหรับประเทศไทยมีความเป็นไปได้ของการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก ที่สุด มีองค์ประกอบของรูปแบบมี 6 ส่วน คือ 1) ชื่อรูปแบบ 2) หลักการ แนวคิดพื้นฐานและความเป็นมาของ รูปแบบ 3) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 4) ลักษณะของรูปแบบ 5) แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ และ 6) เงื่อนไข ความสำเร็จของรูปแบบ ชื่อรูปแบบคาดหวัง มุ่งมั่น สัมพันธ์ ร่วมมือ ลักษณะของรูปแบบประกอบด้วย 9 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ร่วมที่ชัดเจนและมั่นคง 2) มีมาตรฐานและความคาดหวังสูง สำหรับ นักเรียนทุกคน 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) มีวัฒนธรรมของการสื่อสารและความร่วมมือ อย่างทั่วถึง 5) หลักสูตร การเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐาน 6) การ กำกับกับการเรียนรู้และการ สอนอย่างสม่ำเสมอ 7) การพัฒนาทางวิชาชีพอย่างมีจุดเน้น 8) สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้

และ 9) การมีส่วนร่วมอย่างสูงของครอบครัวและชุมชน (เกศกนก ณ พัทลุง, ชญาพิมพ์ อุสาโห และ ศิริเดช สุชีวะ, 2557) เป็นการจัดกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนเป็นกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ การนำสถานศึกษาในชุมชนเข้ามาขับเคลื่อนย่อมมีส่วนทำให้เกิดความน่าเชื่อถือและง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข (พิสิษฐ์ ฌอน บัวนก, 2558) ซึ่งสังคมของเราในปัจจุบันนี้มีการแข่งขันกันในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้า เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี ในส่วนของสังคมของเยาวชนนั้นก็มีการแข่งขันกันในเรื่องของแฟชั่นโทรศัพท์มือถือ ฯลฯ แม้กระทั่งวงการการศึกษา ซึ่งในปัจจุบันกระแสโรงเรียนที่มุ่งสร้างคนเก่ง แข่งขันกันที่จะให้นักเรียนของตนสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ ระบบเอ็นทรานซ์หรือแอดมิสชัน ก็เป็นการคัดเลือกคนเก่งเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งในโรงเรียนเองก็จัดการแข่งขันให้รางวัลและยกย่องคนเก่งผู้เรียนจึงจำเป็นต้องแข่งขันกันเรียนเพื่อมุ่งเอาชนะ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550)

จากแนวคิดดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยมีความสนใจและมีความต้องการที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพองค์กรของโรงเรียนในระดับมัธยม และประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งตามแนวคิดของฮอย (Hoy, 1986) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาประสิทธิผลของโรงเรียนในที่นี้ผู้วิจัยใช้ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน Ordinary National Education Test (O-NET) เพื่อนำไปสู่การพัฒนาภาวะสุขภาพองค์กรและประสิทธิผลในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัยนี้ จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะสุขภาพองค์กรในโรงเรียนมัธยมศึกษา และทราบถึงระดับความสัมพันธ์ของสุขภาพองค์กรและประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา และนำผลการตรวจวัดสุขภาพองค์กรไปพัฒนาสุขภาพองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีสุขภาพที่ดี เมื่อสุขภาพองค์กรของโรงเรียนมีสุขภาพดี มีความเข้มแข็งสมบูรณ์สามารถปฏิบัติการในการพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ ซึ่งผลของการวิจัยจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะสุขภาพองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียน

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพองค์กรของโรงเรียนมัธยมศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาวะสุขภาพองค์กรใช้แนวคิดของ เฟลด์แมน และ ฮอย (Feldman & Hoy, 2000) ประกอบด้วย 7 มิติ คือ มิติบูรณาภาพของสถาบัน (institution integrity) อิทธิพลของผู้บริหาร (principal influence) ภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ (principal consideration) ภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ (principal initiation structure) การสนับสนุนทรัพยากร (resource support) การมุ่งเน้นวิชาการ (academic emphasis) และขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (morale) ส่วนด้านประสิทธิผลของโรงเรียนพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน Ordinary National Education Test (O-NET)

ประชากร

ประชากรที่ศึกษา คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ทั้งหมด 18 โรง ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยคือ ผู้บริหาร ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรี ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากตารางประมาณกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่ และมอร์แกน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่ม

ตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลจำนวน 317 คน จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 1,819 คน ทำการสุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล โดยใช้การสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่

1. ภาวะสุขภาพองค์การโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น แบบบันทึกข้อมูลผลคะแนน O-net และแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ได้แก่ ระดับอุดมศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในการทำงาน อายุการทำงาน และระยะเวลาการปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งนั้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 แบบประเมินภาวะสุขภาพองค์การใน 7 มิติ ของเฟลด์แมนและฮอย (Feldman and Hoy) ที่เป็นเครื่องมือมาตรฐาน มีจำนวน 44 ข้อ มีค่าคะแนนมาตรฐานการประเมินภาวะสุขภาพองค์การที่ดีและไม่ดี ซึ่งผู้วิจัยได้แปลและปรับปรุงข้อคำถามด้านภาษา เพื่อให้ข้อความมีความเหมาะสมกับบริบทการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 ถึง 1 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.9810

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงบรรยาย (Descriptive statistic) ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถามประเมินภาวะสุขภาพองค์การใน 7 มิติ ของเฟลด์แมนและฮอย (Feldman and Hoy) ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และคำนวณหาค่าคะแนนมาตรฐานที่ใช้ในการประเมินภาวะสุขภาพขององค์การที่ดีและไม่ดี โดยมีระดับดังนี้

คะแนนมากกว่า 525	ภาวะสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสูง
คะแนนระหว่าง 476-524	ภาวะสุขภาพองค์การอยู่ในระดับค่าเฉลี่ย
คะแนนน้อยกว่า 475	ภาวะสุขภาพองค์การอยู่ในระดับต่ำ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง มาคำนวณเพื่อหาค่าภาวะสุขภาพองค์การในทั้ง 7 มิติ ของแต่ละโรงเรียน เพื่อประเมินภาวะสุขภาพองค์การที่ดีและภาวะสุขภาพองค์การที่ไม่ดี ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามคะแนนมาตรฐานที่เฟลด์แมนและฮอยได้กำหนดไว้

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพองค์การกับประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (Simple correlation) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของค่าคะแนนภาวะสุขภาพองค์การที่ได้จากเครื่องมือประเมินภาวะสุขภาพองค์การใน 7 มิติ ตามทฤษฎีของ เฟลด์แมนและฮอย (Feldman and Hoy, 2000) และค่าประสิทธิภาพของโรงเรียนที่ได้จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติในการศึกษา “ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในจังหวัดนนทบุรี” ปรากฏผลดังนี้

ตอนที่ 1 ภาวะสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายมิติพบว่า มิติที่ 3 ด้านภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ และมิติที่ 2 ด้านภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์ ซึ่งมีค่าสุขภาพองค์การมากที่สุดในระดับสูงและมีค่าคะแนนสุขภาพองค์การเฉลี่ยเท่ากับ 570.24 และ 547.87 ตามลำดับ ส่วนมิติที่ 7 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ และมิติที่ 1 ด้านความเข้มแข็งขององค์การ ซึ่งมีค่าสุขภาพองค์การน้อยที่สุดในระดับกลาง มีค่าคะแนนสุขภาพองค์การเฉลี่ยเท่ากับ 486.50 และ 478.23 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ของระดับสุขภาพองค์การโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.44 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อยู่ในระดับไม่สูงนักและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามิติที่ 4 ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร และ มิติที่ 7 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับ 0.51 และ 0.53 ตามลำดับ

อภิปรายวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ภาวะสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับกลาง ซึ่งหมายถึงมีสุขภาพองค์การที่อยู่ในระดับปกติ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนอาจจะอยู่ในสภาวะการปรับตัว หรืออยู่ในระยะของการพัฒนาองค์กร เช่น อาจเป็นเพราะที่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง กำลังจะมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปสู่โรงเรียนมัธยมที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ดังนั้น หากโรงเรียนมัธยมศึกษาใด พบว่ามีภาวะสุขภาพองค์การเท่ากับหรือต่ำกว่าค่าเฉลี่ย ผู้บริหารอาจจะต้องมีการตรวจสอบหรือทำการวินิจฉัยการดำเนินงานในมิติต่างๆที่เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ คิมเบอร์ลี (Kimberly, 1980) ที่กล่าวว่า องค์กรที่ประสบความสำเร็จจะต้องเผชิญกับภาวะความเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นในองค์กรตลอดเวลา

มิติที่ 3 ด้านภาวะผู้นำด้านมิตรสัมพันธ์ มิติที่ 2 ด้านภาวะผู้นำด้านกิจสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เนื่องจากผู้บริหารมีความเป็นกันเองต่อทุกคนและสามารถเข้าถึงได้ ผู้บริหารพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการในโรงเรียนให้ดีขึ้น ผู้บริหารมุ่งเน้นให้บุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับของโรงเรียน และผู้บริหารพยายามชี้แนะให้บุคลากรมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน จะเห็นได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยทั่วไป นั้นมีการบริหารพัฒนาที่เน้นทั้งคนและงาน ทำให้มีค่าคะแนนด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับไลเด็นและคลิงแอล (Lyden & Klingele, 2000) บทบาทผู้นำมีความสำคัญต่อการมีองค์การสุขภาพดี โดยภาพรวมการรับรู้ของผู้นำในองค์การคือ ผู้บริหารระดับกลาง หรือสูง ซึ่งมีบทบาทในการรักษาผลประโยชน์ขององค์การ โดยใช้แนวทางการทำงานที่เป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง และผู้บังคับบัญชา

มิติที่ 7 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ และมิติที่ 1 ด้านความเข้มแข็งขององค์การ อยู่ในระดับกลาง เนื่องจากนักเรียนใช้ความพยายามในการพัฒนาตนเองน้อย นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำไม่สนใจขอทำงานเพิ่มเติมเพื่อให้ได้คะแนนที่ดีขึ้น ครูไม่ได้รับปกป้องเมื่อครู ได้รับการเรียกร้องอย่างไร้เหตุผลจากชุมชน สภาพเศรษฐกิจ สังคม และ

การเมือง ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานภายในโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งมีอิทธิพลต่อโรงเรียนน้อย

ตอนที่ 2 ความสัมพันธ์ของระดับสุขภาวะองค์กรโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดนนทบุรีกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์เท่ากับ 0.44 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ มีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง และภาวะสุขภาพโดยรวมอาจไม่ส่งผลโดยตรงเพราะ ภาวะสุขภาพเป็นการปรับตัวในขณะที่องค์การเกิดการเปลี่ยนแปลง และ **สุขภาพองค์การ** คือ ภาวะแห่งความสมบูรณ์ขององค์การที่สามารถคงอยู่ในสังคมได้ หากองค์ประกอบแต่ละส่วนทำงานได้ดีจะทำให้ระบบสามารถประสานสัมพันธ์กันได้ องค์การสามารถตอบสนองเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ได้สำเร็จ แต่หากองค์ประกอบใดไม่สามารถทำงานหรือเสื่อมสมรรถภาพไป เป็นผลให้ระบบขาดความคล่องตัวในการประสานการทำงานร่วมกัน ด้วยเหตุนี้เององค์การจะพบปัญหาในการปฏิบัติงาน มีสภาพการณ์ของความไม่สมบูรณ์เกิดขึ้น ทำให้องค์การ ไม่สามารถคงอยู่ได้และในที่สุดองค์การนั้นเสื่อมและตายไป ซึ่งอาจทำให้เข้าใจว่าเป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ขององค์การที่สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีที่มีประสิทธิภาพ **จึงทำให้สุขภาพขององค์การมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน** สอดคล้องกับ พอดเกอร์สกี (Podgurski, 1990) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของประสิทธิผลโรงเรียนกับการรวมกลุ่มของครูและสุขภาพของโรงเรียน พบว่า มิติต่างๆ ของสุขภาพโรงเรียนสัมพันธ์กับมิติประสิทธิผลขององค์การ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามิติที่ 4 ด้านอิทธิพลของผู้บริหาร และ มิติที่ 7 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับ 0.51 และ 0.53 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิพลของผู้บริหารมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการศึกษาเช่น การจัดสรรทรัพยากรตามที่บุคลากรต้องการ และสามารถโน้มน้าวให้ผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นคล้อยตามและพัฒนาองค์การให้ปฏิบัติงานด้านต่างๆ โดยเฉพาะงานด้านวิชาการได้ดียิ่งขึ้น ส่วนมิติที่ 7 ด้านมุ่งเน้นวิชาการ เกี่ยวข้องโดยตรงกับประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้ใช้ผลคะแนนทดสอบระดับชาติ เป็นประสิทธิผลของโรงเรียนจึงทำให้มิติที่ 7 มีความเกี่ยวข้องโดยตรง เช่น นักเรียนพัฒนาตนเองได้ โรงเรียนกำหนดมาตรฐาน นักเรียนใช้ความพยายามในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมยกย่องชมเชยกับนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ ฯลฯ

เอกสารอ้างอิง

- เกศกนก ณ พัทลุง, ชญาพิมพ์ อุสาโห และ ศิริเดช สุชีวะ. (2557). การพัฒนารูปแบบโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผล สำหรับประเทศไทย. *วารสารครุศาสตร์*, 42(3), 1-8.
- พิสิษฐ์ ฌอน บัวกนก. (2558). *วารสารครุศาสตร์*, 43(1), 63-79.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2554). *ชุดข้อมูลเผยแพร่ เด็กไทยเก่งแค่ไหนในเวทีโลก*. สืบค้นเมื่อ 3 สิงหาคม 2566, จาก apps.alf.or.th/member/uploadFiles/prefix-15082557-113333-Ak9118.pdf.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). *คุณธรรมนำความรู้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Hoy, W. K. & Feldman. (1987). Organizational Health: The Concept and its Measure. *Journal of Research and Development in Education*, 20, 30-37.

Hoy, W K. & Forsyth, P.B. (1986). *Effective Supervision: Theory into Practice*. New York: Random House.

Kimberly, J.R. et al. (1980). *The Organizational life cycle*. San Francisco: Jossey-Bass.

Lyden, J. A. & Klingele, W. E. (2000). Supervising Organizational Health. *Supervision*, 61(2), 3-6.

Podgurski, T.P. (1990). School Effectiveness as It Relates To Group Consensus and Organizational Health of Elementary School. *Dissertation Abstracts International*, 52(3), 769-A.